HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

22 ianuarie 2013 *

„Recurs — Concurență — Înțelegeri — Piața europeană a fitingurilor din cupru și din aliaj de cupru — Răspundere a societății-mamă care decurge numai din comportamentul ilicit al filialei sale — Principiul ne ultra petita — Efecte asupra situației juridice a societății-mamă ale unei anulări pronunțate într-o hotărâre care vizează o filială”

În cauza C-286/11 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 6 iunie 2011,

Comisia Europeană, reprezentată de F. Castillo de la Torre, de V. Bottka și de R. Sauer, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

recurentă,

cealaltă parte din procedură fiind:

Tomkins plc, cu sediul în Londra (Regatul Unit), reprezentată de K. Bacon, barrister, mandatată de doamna S. Jordan, solicitor,

reclamantă în primă instanță,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnul K. Lenaerts, vicepreședinte, domnii A. Tizzano, M. Ilešič, și G. Arestis, doamna M. Berger și domnul E. Jarašiūnas, președinți de cameră, domnii E. Juhász (raportor), A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, M. Safjan și D. Šváby și doamna A. Prechal, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: doamna L. Hewlett, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 2 mai 2012,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 19 iulie 2012,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: engleza.

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Comisia Europeană solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 24 martie 2011, Tomkins/Comisia (T-382/06, Rep., p. II-1157, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care acesta, pe de o parte, a anulat în parte Decizia C(2006) 4180 a Comisiei din 20 septembrie 2006 privind o procedură în temeiul articolului [81 CE] și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul nr. COMP/F-1/38.121 – Fitinguri) (rezumat în JO 2007, L 283, p. 63, denumită în continuare „decizia în litigiu”) și, pe de altă parte, a redus cuantumul amenzii aplicate Tomkins plc (denumită în continuare „Tomkins”).

Istoricul litigiului și decizia în litigiu

2 La punctele 1-3, precum și la punctele 12 și 13 din hotărârea atacată, Tribunalul a realizat următoarele constatări:

„1 Prin [d]ecizia [în litigiu], Comisia [...] a constatat că mai multe întreprinderi au încălcat articolul 81 alineatul (1) CE și articolul 53 din Acordul privind Spațiul Economic European (SEE) prin participarea, în diferite perioade cuprinse între 31 decembrie 1988 și 1 aprilie 2004, la o încălcare unică, complexă și continuă a normelor comunitare de concurență, sub forma unui ansamblu de acorduri anticoncurențiale și de practici concertate pe piața fitingurilor din cupru și din aliaj de cupru, care vizau teritoriul SEE. Încălcarea consta în stabilirea prețurilor, în convenirea unor liste de prețuri, a unor reduceri și rabaturi și a unor mecanisme de aplicare a creșterilor de prețuri, în împărțirea piețelor naționale și a clienților și în schimbul de alte informații comerciale, precum și în participarea la reuniuni regulate și în întreținerea altor contacte destinate să faciliteze încălcarea.

2 Reclamanta, [Tomkins], precum și filiala sa la data faptelor, [Pegler] (fostă The Steel Nut & Joseph Hampton Ltd), figurează printre destinatarii deciziei [în litigiu].

3 Reclamanta deținea, între 17 iunie 1986 și 31 ianuarie 2004, 100 % din capitalul Pegler, care produce fitinguri din cupru. La 1 februarie 2004, Pegler a fost achiziționată de echipa sa de administrație. La 26 august 2005, Pegler Holdings Ltd și Pegler au fost răscumpărate de Aalberts Industries NV, un alt destinatar al deciziei [în litigiu].

[...]

12 La articolul 1 al deciziei [în litigiu], Comisia a constatat că reclamanta și filiala sa, Pegler, au încălcat dispozițiile articolului 81 CE și ale articolului 53 din Acordul privind SEE între 31 decembrie 1988 și 22 martie 2001.

13 Pentru această încălcare, la articolul 2 litera (h) din decizia [în litigiu], Comisia a aplicat reclamantei, în solidar cu Pegler, o amendă de 5,25 milioane de euro.”

Hotărârea atacată

3 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 15 decembrie 2006, Tomkins a solicitat Tribunalului în special:

— anularea deciziei în litigiu în ceea ce privește durata participării Pegler la încălcare și

— reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată în solidar cu Pegler.

4 Ca urmare a renunțării parțiale la motivele prezentate în acțiune, reclamanta nu invoca în aceasta decât un singur motiv, întemeiat pe o eroare săvârșită de Comisie în determinarea duratei participării Pegler la încălcare.

5 Astfel, din decizia în litigiu reiese că Comisia a imputat reclamantei, care deținea 100 % din capitalul Pegler între 17 iunie 1986 și 31 ianuarie 2004, comportamentul ilicit al acesteia din urmă și a obligat-o în solidar la plata amenzii aplicate filialei sale. Această imputare se întemeia pe existența unei influențe determinante exercitate de Tomkins asupra Pegler în perioada încălcării.

6 Tribunalul a subliniat la punctul 38 din hotărârea atacată că Tomkins a fost ținută responsabilă de încălcare numai în calitate de societate-mamă a Pegler și în temeiul participării acesteia din urmă la înțelegere și că, prin urmare, răspunderea sa nu putea depăși răspunderea Pegler. Or, articolul 1 din decizia în litigiu, în măsura în care Comisia a constatat în acesta participarea Pegler la înțelegerea în cauză în perioada 31 decembrie 1988-29 octombrie 1993, a fost anulat prin Hotărârea Tribunalului din 24 martie 2011, Pegler/Comisia (T-386/06, Rep., p. II-1267). Având în vedere că reclamanta în primă instanță contestase participarea Pegler la încălcare pentru perioada menționată, Tribunalul a examinat consecințele acestei anulări pentru Tomkins.

7 După ce a amintit la punctul 40 din hotărârea atacată jurisprudența Curții referitoare la imposibilitatea instanței Uniunii de a se pronunța *ultra petita*, în special faptul că nu se poate pronunța cu privire la elemente referitoare la alți destinatari decât cei vizați în cererile formulate de reclamantă (Hotărârea din 14 septembrie 1999, Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții, C-310/97 P, Rec., p. I-5363), Tribunalul a considerat totuși la punctul 42 din hotărârea atacată că, din punctul de vedere al dreptului concurenței, reclamanta constituia o entitate unică împreună cu filiala sa, care a obținut parțial câștig de cauză ca urmare a acțiunii în anulare introduse în cauza în care a fost pronunțată Hotărârea Pegler/Comisia, citată anterior. În consecință, Tribunalul a apreciat că stabilirea răspunderii de către Comisie în sarcina reclamantei presupunea că aceasta din urmă beneficia de anularea parțială a deciziei în litigiu în această cauză.

8 Tribunalul a concluzionat la punctul 44 din hotărârea atacată că nu se pronunță *ultra petita* atunci când, fiind sesizat cu o acțiune în anulare formulată separat de o societate-mamă și de filiala sa, ia în considerare rezultatul acțiunii introduse de filială în cazul în care concluziile din această acțiune au același obiect precum cele din acțiunea introdusă de societatea-mamă.

9 În prezența unei răspunderi a societății-mamă strict legate de cea a filialei sale, deoarece plata unei amenzi în solidar de către Tomkins nu ar fi putut avea loc în lipsa imputării în sarcina acesteia din urmă a comportamentului ilicit al Pegler, Tribunalul a anulat decizia în litigiu în ceea ce privește începutul participării reclamantei la încălcare, și anume perioada 31 decembrie 1988-29 octombrie 1993, și, în consecință, a redus cuantumul amenzii aplicate Tomkins de la 5,25 la 4,25 milioane de euro, dintre care 3,4 milioane de euro în solidar cu Pegler.

10 Cu privire la încetarea încălcării, Tribunalul a hotărât la punctul 53 din hotărârea atacată că s-a considerat în mod întemeiat de către Comisie că Pegler nu a demonstrat că s-a distanțat de acordul încheiat la 10 iunie 2000, având ca obiect o creștere a prețurilor începând cu 14 august 2000, și că, prin urmare, aceasta din urmă a participat la înțelegere în mod continuu până la data la care Comisia a apreciat că înțelegerea a luat sfârșit, și anume data inspecțiilor inopinate pe care le-a efectuat în luna martie 2001.

Concluziile părților

11 Comisia solicită Curții:

— anularea hotărârii atacate și

— respingerea în totalitate a acțiunii formulate de Tomkins la Tribunal.

12 Tomkins solicită Curții:

— respingerea în totalitate a recursului ca vădit nefondat și

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată aferente atât procedurii în primă instanță, cât și recursului.

Cu privire la recurs

Argumentele părților

13 În susținerea recursului, Comisia invocă cinci motive, întemeiate pe încălcarea regulii aplicabile în materie de pronunțare *ultra petita*, pe constatarea eronată potrivit căreia cererile introductive formulate de societatea-mamă și de filiala sa aveau același obiect, pe neluarea în considerare de către Tribunal a faptului că Tomkins făcea parte dintr-o întreprindere care a recunoscut că a săvârșit o încălcare, pe lipsa motivării și pe o contradicție în motivarea hotărârii atacate și, în sfârșit, pe încălcarea dreptului la un proces echitabil.

Cu privire la primul motiv

14 Prin intermediul primului motiv, Comisia susține că, prin anularea deciziei în litigiu în măsura în care se referă la o parte din durata participării la încălcare stabilită în această decizie pe baza unor elemente care nu au fost niciodată invocate de Tomkins, Tribunalul a încălcat regula care interzice unei instanțe să se pronunțe *ultra petita*. Jurisprudența Curții, în special Hotărârea Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții, citată anterior, precum și Hotărârea din 29 martie 2011, ArcelorMittal Luxemburg/Comisia și Comisia/ArcelorMittal Luxemburg și alții (C-201/09 P și C-216/09 P, Rep., p. I-2239), nu ar permite excepții de la această regulă pentru motivul că doi reclamanți aparțin aceleiași întreprinderi și sunt declarați responsabili în solidar. Anularea pe care urmărește să o obțină fiecare reclamant destinatar al unei decizii este în mod necesar limitată la motivele invocate de fiecare dintre aceștia în propria cauză și nu ar fi posibilă nicio excepție pentru destinatarii care aparțin unei întreprinderi unice.

15 Comisia consideră că Tribunalul a făcut o confuzie între noțiunea de întreprindere, ca entitate economică în domeniul concurenței, în sensul articolului 101 TFUE și al Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [81 CE] și [82 CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167), și noțiunea procedurală de persoană juridică ce depune o cerere la instanțele Uniunii, în temeiul articolului 263 TFUE și al Regulamentului nr. 1/2003. Potrivit Comisiei, care se întemeiază pe Hotărârea ArcelorMittal Luxemburg/Comisia și Comisia/ArcelorMittal Luxemburg și alții, citată anterior, o acțiune formulată de o entitate care face parte dintr-un grup nu are incidență asupra poziției juridice a celorlalte entități din grup. Ar reveni destinatarului deciziei sarcina de a stabili conținutul acțiunii sale în fața instanțelor Uniunii, precum și al motivelor pe care dorește să le invoce. Presupunând că anularea în parte a deciziei privind filiala atestă existența unei erori de fond săvârșite de Comisie de care ar putea eventual să beneficieze societatea-mamă, aceasta din urmă trebuie să invoce ea însăși această eroare în fața Tribunalului.

16 Comisia arată că amenzile aplicate unor entități juridice care fac parte dintr-o întreprindere unică pot varia, chiar dacă, pentru o anumită parte a acestor amenzi, se reține o răspundere solidară. În consecință, răspunderea solidară a două entități ale aceleiași întreprinderi ar fi fără consecință pentru

aplicarea jurisprudenței care a decurs din Hotărârea Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții, citată anterior, în materie de pronunțare *ultra petita*. În prezenta cauză, nu ar exista o legătură strictă între răspunderea Tomkins și cea a Pegler.

17 Potrivit Comisiei, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept prin faptul că s-a pronunțat cu privire la motivul referitor la durata participării la încălcare fără să examineze argumentele juridice invocate de Tomkins însăși cu privire la data începutului încălcării și limitându-se, în această privință, să se refere la soluția din Hotărârea Pegler/Comisia, citată anterior. Procedând astfel, Tribunalul ar fi reinterpretat și ar fi recalificat obiectul acțiunii.

18 În plus, Comisia susține că, reducând cuantumul amenzii aplicate Tomkins, în temeiul unei hotărâri diferite, Tribunalul a adus atingere în mod necorespunzător competențelor Comisiei. Ar fi de competența acesteia din urmă, iar nu a Tribunalului, să acționeze în conformitate cu această hotărâre, reducând sau anulând, după caz, cuantumul amenzii respective pentru a se conforma hotărârii de anulare menționate.

19 Potrivit Tomkins, primul motiv invocat este inadmisibil, întrucât Comisia ar încerca să obțină o nouă examinare a faptelor examinate deja de Tribunal și, în special, a constatărilor referitoare la durata încălcării imputate Tomkins, ceea ce este contrar naturii recursului.

20 În subsidiar, Tomkins susține că Tribunalul nu s-a pronunțat *ultra petita* și nu s-a îndepărtat de la jurisprudența în materie. Aceasta subliniază că reducerea duratei participării Pegler la încălcare și a cuantumului amenzii pentru motivul că la determinarea acestei durate Comisia ar fi săvârșit o eroare constituia unul dintre capetele de cerere expres menționate în cererea sa introductivă în fața Tribunalului. În plus, Hotărârile citate anterior Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții, precum și ArcelorMittal Luxemburg/Comisia și Comisia/ArcelorMittal Luxemburg și alții nu ar fi relevante.

21 Tomkins arată că Tribunalul nu a creat o excepție de la regula procedurală potrivit căreia o instanță nu se poate pronunța *ultra petita*, ci a realizat o apreciere corectă a faptelor din prezenta cauză, în special în ceea ce privește răspunderea solidară a celor două societăți în discuție care fac parte din același grup. În aprecierea faptelor, Comisia ar fi confundat în recursul formulat motivul invocat de Tomkins prin care se urmărește reducerea duratei încălcării săvârșite de Pegler și a amenzii datorate și elementele de fapt invocate cu privire la datele exacte de început și de sfârșit ale încălcării în susținerea concluziilor sale. Comisia nu poate susține că Tomkins trebuie să suporte sarcina răspunderii care îi revine, dar nu poate beneficia de reducerea de către Tribunal a răspunderii principale și directe a filialei în cauză, ceea ce ar antrena o răspundere care nu ar putea fi în solidar.

22 În ceea ce privește confuzia dintre normele de fond în materie de concurență, întemeiate pe noțiunea de întreprindere, și normele procedurale, al căror temei îl constituie noțiunea de entitate juridică, Tomkins subliniază că s-a procedat de către Comisie la o calificare eronată a dreptului Uniunii. Tribunalul ar fi admis, în mod întemeiat, că există o conexitate strânsă și „inextricabilă” între Hotărârile citate anterior Pegler/Comisia și Tomkins/Comisia, care, în vederea unei bune administrări a justiției, ar justifica referințele încrucișate dintre cele două cauze.

Cu privire la al doilea motiv

23 Potrivit Comisiei, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept prin faptul că a considerat că concluziile formulate, în susținerea acțiunilor în anulare, de Tomkins și de filiala sa, Pegler, aveau „același obiect”. Potrivit Comisiei, aceste două persoane juridice contestă perioade diferite de participare la încălcare, și anume perioada 31 decembrie 1988-7 februarie 1989 pentru Tomkins, respectiv 38 de zile, și perioada 31 decembrie 1988-29 octombrie 1993 pentru Pegler, respectiv o durată de 4 ani 9 luni și 29 de zile. Aceste divergențe și cele care rezultă din faptul că cele două entități au invocat motive și argumente diferite constituie, potrivit Comisiei, concluzii al căror obiect este diferit.

24 În plus, la punctul 42 din hotărârea atacată, Tribunalul s-ar fi întemeiat pe o premisă de fapt eronată de natură să constituie o denaturare a faptelor, întrucât Tomkins ar fi arătat că, „dacă decizia [în litigiu] trebuie anulată în ceea ce privește Pegler, atunci este de asemenea necesară anularea deciziei menționate în privința sa”. Or, Tomkins nu ar fi invocat acest motiv nici în cererea sa introductivă de anulare, nici în memoriul în replică și, în consecință, Tribunalul ar fi săvârșit o denaturare a motivului invocat de reclamantă.

25 Potrivit Tomkins, Tribunalul a constatat în mod întemeiat că concluziile sale și cele formulate de Pegler aveau „același obiect”, întrucât cele două părți au solicitat expres, fiecare în propria cerere introductivă, să fie redusă durata participării Pegler la încălcare, astfel cum reiese aceasta din constatările Comisiei.

Cu privire la al treilea motiv

26 Potrivit Comisiei, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a redus răspunderea unei entități care face parte din „întreprinderea Tomkins”, pentru motivul că durata participării la încălcare fusese redusă pentru o altă entitate care face parte din această întreprindere, și anume filiala sa, Pegler. Reducerea răspunderii Pegler cu privire la încălcare ar fi întemeiată pe statutul de „societate inactivă” recunoscut Pegler, iar nu pe faptul că grupul în discuție nu participase la încălcare. Faptul că această din urmă societate putea să nu fie destinatarul corect în cadrul grupului pentru o anumită perioadă nu privește decât această filială și nu exonerează întreprinderea în ansamblul său de răspunderea pentru încălcarea normelor de concurență. Astfel, Tribunalul nu ar fi putut să anuleze în mod legal amenda aplicată Tomkins pentru perioada 20 ianuarie 1989-29 octombrie 1993, pentru motivul că „răspunderea Tomkins era strict legată de răspunderea Pegler” întemeindu-se pe o astfel de legătură care nu ar exista.

27 Tomkins susține că al treilea motiv este inadmisibil, deoarece vizează să obțină reexaminarea faptelor care au fost deja analizate de Tribunal și, în plus, Comisia nu a invocat acest motiv în primă instanță.

Cu privire la al patrulea motiv

28 În subsidiar, Comisia arată că hotărârea atacată este afectată de o lipsă de motivare, în măsura în care nu explicitează suficient de clar că reprezintă o derogare de la Hotărârea Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții, citată anterior. În plus, la punctele 56 și 57 din hotărârea atacată, care privesc coeficientul de multiplicare în scop de descurajare, Tribunalul ar fi incoerent și imprecis prin faptul că invită Comisia să procedeze în consecință având în vedere răspunderea solidară în ceea ce privește plata amenzii de către Tomkins înainte de a determina el însuși cuantumul amenzii la punctul 59 din hotărârea menționată.

29 Tomkins apreciază că cel de al patrulea motiv nu este fondat, subliniind că Hotărârea Tribunalului expune suficient de clar raționamentul acestuia, dând astfel părților posibilitatea să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate, iar Curții, să își exercite controlul.

Cu privire la al cincilea motiv

30 Comisia susține că Tribunalul a încălcat principiul contradictorialității și dreptul la un proces echitabil, întrucât nu i-a dat ocazia să își precizeze poziția cu privire la intenția acestuia de a reduce cuantumul amenzii aplicate Tomkins, întemeindu-se pe motive invocate de Pegler într-o cauză distinctă. Prin faptul că s-a referit la o parte dintr-o hotărâre, deși respectivul motiv invocat de Pegler în susținerea acțiunii sale nu ar fi fost invocat de Tomkins în cursul procedurii scrise, Tribunalul ar fi încălcat dreptul Comisiei la apărare.

31 Tomkins apreciază că acest motiv este lipsit de temei, deoarece Comisia era parte în procedura care a condus la pronunțarea Hotărârii Pegler/Comisia, citată anterior, și era astfel perfect informată cu privire la argumentele referitoare la durata încălcării. Potrivit Tomkins, Comisia nu a invocat acest motiv în cursul procedurii în care a fost pronunțată hotărârea atacată exclusiv pentru motive tactice.

Aprecierea Curții

Cu privire la primul, la al doilea și la al treilea motiv

32 Dat fiind că primul, al doilea și al treilea motiv de recurs se suprapun în mare măsură, se impune ca acestea să fie examinate împreună.

33 La punctul 38 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat că „reclamanta nu a fost ținută responsabilă de înțelegerea în cauză în temeiul participării directe la activități ale acesteia. Reclamanta a fost ținută responsabilă de încălcare numai în calitate de societate-mamă, în temeiul participării Pegler la înțelegere. În consecință, răspunderea sa nu poate depăși răspunderea Pegler”.

34 Astfel, se admite de către părți că răspunderea Tomkins rezultă exclusiv din participarea filialei sale, Pegler, la înțelegerea reținută în decizia în litigiu.

35 Totuși, prin intermediul acestor trei motive de recurs, Comisia susține, în esență, că, indiferent care ar fi răspunderea întreprinderii constituite din aceste două societăți care fac parte din același grup în raport cu încălcarea reținută în decizia în litigiu, societatea Tomkins nu putea să beneficieze, în cadrul procedurii inițiate prin acțiunea pe care a introdus-o în fața Tribunalului, de reducerea duratei încălcării decise de Tribunal în cadrul procedurii inițiate prin acțiunea distinctă introdusă în fața Tribunalului de societatea Pegler pe baza argumentelor pe care Tomkins nu le-a invocat în cadrul propriei acțiuni.

36 În cadrul celui de al treilea motiv, Comisia se bazează pe distincția dintre răspunderea entităților separate din punct de vedere juridic în cadrul unui grup de societăți și arată în special că, în prezenta cauză, decizia în litigiu s-a adresat atât Tomkins, cât și Pegler, iar constatarea referitoare la perioada 31 decembrie 1988-29 octombrie 1993 a fost anulată pentru motivul că Pegler era, la început, „o societate inactivă în sensul dreptului englez al societăților” și, mai târziu, „o societate inactivă care acționează în calitate de mandatar”.

37 Aceste considerații nu sunt însă suficiente pentru a pune la îndoială constatarea Tribunalului de la punctul 38 din hotărârea atacată, deoarece, pentru a stabili răspunderea în sarcina unei entități oarecare dintr-un grup, este necesar să se aducă proba că cel puțin o entitate a săvârșit o încălcare a regulilor de concurență ale Uniunii și ca această circumstanță să fie relevată într-o decizie care a devenit definitivă.

38 Or, în prezenta cauză, o asemenea probă nu a fost adusă, în definitiv, cu privire la perioada 31 decembrie 1988-29 octombrie 1993, având în vedere că Tribunalul a anulat în parte decizia în litigiu în ceea ce privește această perioadă în Hotărârea Pegler/Comisia, citată anterior. În această privință, nu are relevanță motivul pentru care a fost constatată lipsa unui comportament ilicit al Pegler.

39 Prin urmare, Tribunalul s-a bazat în mod corect pe premisa că răspunderea Tomkins în calitate de societate-mamă este, în speță, pur derivată și accesorie și depinde, astfel, de cea a filialei sale, Pegler, cele două societăți fiind, în plus, obligate în solidar la plata amenzii a cărei reducere era solicitată.

40 Pe de altă parte, trebuie adăugat că motivul și argumentele formulate de Tomkins în primă instanță nu vizau, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 25 și 28-30 din hotărârea atacată, propria participare la încălcare, ci numai participarea Pegler.

41 Prin intermediul primului motiv, Comisia susține că Tribunalul, prin faptul că a redus durata încălcării și pentru Tomkins, fără ca o cerere explicită în acest sens să fi fost prezentată de această societate, s-a pronunțat *ultra petita*, cu încălcarea jurisprudenței Curții exprimate în special în Hotărârile citate anterior Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții, precum și ArcelorMittal Luxemburg/Comisia și Comisia/ArcelorMittal Luxemburg și alții.

42 Comisia recunoaște în cadrul celui de al doilea motiv că, în mod analog Pegler, Tomkins a contestat în fața Tribunalului perioada încălcării reținută în decizia în litigiu. Comisia subliniază însă că această societate-mamă nu punea în discuție aceeași perioadă precum cea evocată de filiala sa, ci numai o mică parte din această perioadă și cu argumente diferite de cele invocate de Pegler. Comisia concluzionează că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept apreciind la punctul 44 din hotărârea atacată că acțiunile introduse separat de Pegler și de Tomkins aveau același obiect.

43 Totuși, trebuie să se constate că, într-o situație în care răspunderea societății-mamă derivă în totalitate din cea a filialei sale și în care aceste două societăți au introdus acțiuni care vizează în special reducerea amenzii de către Tribunal în temeiul unei reduceri a duratei încălcării săvârșite de filială, noțiunea „același obiect” nu impune identitatea întinderii cererilor introductive ale acestor societăți și a argumentelor invocate de acestea pentru a contesta durata încălcării reținute de Comisie.

44 În consecință, întrucât nu se contestă că atât Pegler, cât și Tomkins au contestat durata încălcării și că o parte din această perioadă era identică, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept procedând la constatările care figurează la punctul 44 din hotărârea atacată.

45 În ceea ce privește argumentul Comisiei potrivit căruia Tribunalul ar fi denaturat motivul invocat de Tomkins, acesta trebuie înlăturat ca inoperant. Astfel, din cuprinsul punctelor precedente din prezenta hotărâre rezultă că Tribunalul putea să stabilească identitatea dintre obiectul cererii introductive a societății-mamă și obiectul cererii introductive a filialei acesteia independent de faptul că Tomkins a prezentat sau nu a prezentat, în acțiunea sa, cererea care figurează în a treia teză a punctului 42 din hotărârea atacată, reprodusă la punctul 24 din prezenta hotărâre.

46 În ceea ce privește jurisprudența citată la punctul 41 din prezenta hotărâre, trebuie constatat că, spre deosebire de opinia Comisiei, această jurisprudență nu este transpozabilă în soluționarea prezentului litigiu.

47 Astfel, în cauza în care a fost pronunțată Hotărârea Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții, citată anterior, spre deosebire de faptele din prezenta cauză, societatea AssiDomän Kraft Products AB și alte șase societăți suedeze nu introduseseră o acțiune împotriva deciziei Comisiei, care a fost anulată în parte de Curte ca urmare a unei acțiuni introduse de alte întreprinderi.

48 În litigiul în care a fost pronunțată Hotărârea ArcelorMittal Luxemburg/Comisia și Comisia/ArcelorMittal Luxemburg și alții, citată anterior, care privea o chestiune juridică de altă natură, în special suspendarea prescripției în materie de executare a sancțiunilor, era vorba despre trei societăți care făceau parte din același grup. Astfel cum a constatat Curtea la punctul 149 din această hotărâre, decizia inițială a Comisiei viza numai una dintre societățile menționate, iar decizia respectivă fusese anulată de Tribunal numai în privința acesteia. În consecință, nu se putea deduce dintr-o asemenea anulare niciun efect cu privire la celelalte două societăți.

49 Astfel, într-un caz precum cel din speță, în care răspunderea societății-mamă derivă numai din cea a filialei sale și în care societatea-mamă și filiala sa au introdus acțiuni paralele al căror obiect era același, Tribunalul putea, fără a se pronunța *ultra petita*, să țină seama de rezultatul acțiunii introduse de Pegler și să anuleze decizia în litigiu pentru perioada anterioară datei de 29 octombrie 1993 și în privința Tomkins.

50 În această privință, posibilitatea evocată de Comisie, în sensul că aceasta își poate modifica sau retrage ea însăși decizia luată cu privire la societatea-mamă pentru a se conforma hotărârii Tribunalului, nu oferă o garanție suficientă pentru protecția drepturilor întreprinderilor în domeniul aplicării dreptului Uniunii în materie de concurență.

51 Din considerațiile care precedă rezultă că primul, al doilea și al treilea motiv invocate de Comisie nu sunt fondate.

Cu privire la al patrulea motiv

52 Al patrulea motiv de recurs cuprinde două aspecte.

53 Prin intermediul primului aspect al motivului, Comisia reproșează Tribunalului că nu a furnizat un raționament suficient și clar în susținerea anulării în parte a deciziei în litigiu. Aceasta repetă în mare măsură argumentele prezentate deja în cadrul primului, al celui de al doilea și al celui de al treilea motiv.

54 În această privință, este suficient să se facă trimitere la considerațiile efectuate de Curte în cadrul acestor motive din care reiese că criticile Comisiei nu sunt fondate.

55 Prin intermediul celui de al doilea aspect al motivului, Comisia invocă o incoerență sau o imprecizie în motivarea hotărârii atacate, întrucât, pe de o parte, Tribunalul invită Comisia să ia în considerare Hotărârea Pegler/Comisia, citată anterior, în ceea ce privește factorul de descurajare, și, pe de altă parte, stabilește el însuși la punctul 59 din hotărârea atacată cuantumul amenzii impuse Tomkins.

56 Trebuie însă să se constate că hotărârea atacată nu revelează nicio contradicție sau imprecizie. Astfel, Tribunalul a redus cuantumul amenzii numai în măsura în care a anulat decizia în litigiu pentru perioada anterioară datei de 29 octombrie 1993 și în ceea ce privește Tomkins. În schimb, la punctele 56-58 din aceeași hotărâre, Tribunalul a procedat în consecință cu faptul că acțiunea formulată de Tomkins nu viza o eroare săvârșită de Comisie în aplicarea factorului de descurajare.

57 În consecință, al patrulea motiv nu este fondat.

Cu privire la al cincilea motiv

58 Prin intermediul acestui motiv, Comisia invocă încălcarea dreptului la un proces echitabil. În special, aceasta reproșează Tribunalului că nu i-a oferit posibilitatea de a-și face cunoscut punctul de vedere cu privire la intenția de a se baza pe motive invocate de Pegler.

59 Trebuie amintit de la început că Comisia nu a solicitat desfășurarea unei ședințe în această cauză. Astfel cum a enunțat Tribunalul la punctul 23 din hotărârea atacată, printr-o scrisoare, Comisia arătase că „lasă la aprecierea Tribunalului utilitatea organizării unei ședințe în circumstanțele din speță”.

60 Criticile Comisiei referitoare la nerespectarea principiului contradictorialității și al dreptului la un proces echitabil sunt întemeiate pe ferma convingere a acestei instituții că există o imposibilitate absolută ca societatea-mamă, Tomkins, să beneficieze de o reducere a perioadei încălcării stabilite pentru filiala sa, Pegler, în lipsa unor acțiuni complet identice.

61 Or, astfel cum reiese din considerațiile și din concluziile Curții în cadrul primului, al celui de al doilea și al celui de al treilea motiv, această posibilitate există în anumite circumstanțe. Aplicarea acestei posibilități este rezultatul unei aprecieri juridice a Tribunalului pe care această instanță are dreptul să o realizeze fără să avizeze părțile înainte de pronunțarea hotărârii. A proceda în acest mod nu constituie o încălcare a dreptului la apărare sau a dreptului la un proces echitabil.

62 În consecință, al cincilea motiv nu este fondat.

63 Întrucât niciunul dintre motivele invocate de Comisie nu a fost admis, se impune respingerea recursului.

Cu privire la cheltuielile de judecată

64 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Potrivit articolului 138 alineatul (1) din același regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Tomkins a solicitat obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată, iar aceasta din urmă a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă Comisia Europeană la plata cheltuielilor de judecată.

Semnături